

ONRECHTMATIGE AANHOUDING FOTOJOURNALIST BIJ XR-PROTEST

Geplaatst op: 29 mei 2024 Laatst aangepast op: 5 juni 2024

Fotojournalist Marco de Swart reed met actievoerders van Extinction Rebellion mee naar een protestactie. De politie hield hem aan en nam hem mee naar het bureau, ook al toonde hij zijn perskaart.

Dat was volgens de rechter onrechtmatig.

Op 13 oktober 2021 was fotojournalist Marco de Swart in een busje met actievoerders van Extinction Rebellion (XR) onderweg naar de A12 in Den Haag. Hij deed van binnenuit verslag van de protestactie. Deze wijze van journalistiek wordt aangeduid als *embedded journalism*. Alle inzittenden van het busje, waaronder de fotojournalist, werden door de politie aangehouden op verdenking van het opzettelijk versperren van een openbare verkeersweg. De Swart werd samen met de XR-actievoerders overgebracht naar het politiebureau in Den Haag, ondanks het feit dat hij direct aangaf dat hij journalist was, hij twee fotocamera's bij zich droeg, hij een 'relenkaart' om zijn nek had hangen met de tekst 'PERS 2020 2021' en hij bovendien zijn politiperskaart en legitimatiebewijs kon tonen. Daar werden zijn fotocamera's en ook zijn telefoon in beslag genomen. Pas na verificatie van zijn hoedanigheid als journalist op het politiebureau werden zijn bezittingen teruggegeven en werd hij vrijgelaten.

In eerste aanleg, bij de kantonrechter, werden de vorderingen van De Swart [afgewezen](#). De openbare veiligheid prevaleerde volgens de rechter boven de vrije nieuwsgaring. Er zou een

deugdelijke wettelijke basis voor zowel de aanhouding als voor de overbrenging naar het politiebureau zijn geweest.

In [hoger beroep](#) komt het gerechtshof Den Haag, in april 2024, tot een andere conclusie. De handelswijze van de politieagenten was in strijd met het recht op vrije nieuwsgaring. Hoewel de aanhouding van de journalist door de politie aanvankelijk rechtmatig was, werd ter plekke al snel duidelijk dat de fotojournalist in die hoedanigheid aanwezig was – als journalist dus en niet als demonstrant van Extinction Rebellion. Dit kwam voornamelijk doordat hij de ‘persherkenningstekens’ zichtbaar om had. Hierdoor ontbrak een deugdelijke wettelijke grondslag voor daadwerkelijke overbrenging van De Swart naar het politiebureau. Bovendien werd daardoor een effectief einde gemaakt aan zijn journalistieke mogelijkheden van verslaggeving ter plaatse. De publieke waakhondfunctie die (foto)journalisten vervullen bestaat immers ook uit het documenteren en vastleggen van overheidshandelen – in dit geval de aanhouding van de Extinction Rebellion actievoerders. De politieagenten hadden met minder vergaande maatregelen kunnen volstaan zoals het noteren van de gegevens van de journalist.

Het hof oordeelt dat de politie en de Staat onrechtmatig hebben gehandeld door de aanhouding van de fotojournalist te laten voortduren en hem mee te nemen naar het bureau, nadat er geen twijfel meer kon bestaan aan zijn hoedanigheid als journalist. Dat geldt ook voor het in beslag nemen van zijn fotocamera’s en telefoon. Het Hof veroordeelt de politie en de Staat tot het betalen van een schadevergoeding van ruim € 2.500 als vergoeding voor de inkomsten die de fotojournalist heeft misgelopen door het niet kunnen maken en verkopen van foto’s van de confrontatie tussen de politie en de demonstranten.

Otto Volgenant

Otto Volgenant is partner bij Boekx Advocaten.